

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет філології

Кафедра української літератури

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Історія української культури в західноєвропейському вимірі

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма Чеська мова і література

Спеціалізація 035.038 Слов'янські мови та літератури (переклад включно),
перша – чеська

Спеціальність 035 Філологія

Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Затверджено на засіданні кафедри
української літератури
Протокол №1 від “26” серпня 2024 р.

м. Івано-Франківськ – 2024

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Історія української культури в західноєвропейському вимірі
Викладач (-і)	Голод Роман Богданович
Контактний телефон викладача	(0342)596074
E-mail викладача	roman.golod@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	Кредити ЄКТС – 3 (90 годин)
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/
Консультації	Очні консультації: 30 год. Понеділок 09.00-11.00. Кафедра української літератури, 303 ауд. Онлайн-консультації: 30 год. Розклад присутності викладача: субота з 11.00-13.00 viber (+3800679603680).

2. Анотація до курсу

Дисципліна «Історія української культури в західноєвропейському вимірі» вивчається студентами-бакалаврами першого курсу навчання у другому семестрі й має на меті вивчення основних періодів українського культурогенезу у зіставленні з відповідними тенденціями західноєвропейського (зокрема польського) культурного процесу; ознайомлення студентів із матеріальними та духовними здобутками подвижників української культури, мистецтва, літератури крізь призму європейських тенденцій і національних традицій.

3. Мета та цілі курсу

Сформувати систему знань про закономірності культурного процесу, культуру як специфічний та унікальний феномен людства. Розглянути історію української культури в розвитку, в єдності та суперечності різноманітних процесів і тенденцій у ній. Дати уявлення студентам про особливості культурних епох в Україні, представити типологію художніх напрямів і течій в українському мистецтві загалом і в літературі зокрема, ознайомити студентів з основними особливостями ментального та художньо-естетичного мислення українців. Зіставити ці риси з тенденціями у європейському (зокрема польському) культурогенезі. Навчити здобувачів освіти розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології та культурології, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, а саме – в діяльності, пов'язаній із аналізом, творенням і оцінюванням письмових та усних текстів різних жанрів і стилів, організацією успішної комунікації в культурологічному дискурсивному полі.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики, літературознавства, перекладу) в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК 5. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 6. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 11. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 13. Здатність проведення досліджень на належному рівні.

Фахові компетентності:

ФК 6. Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати чеську мову в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя.

ФК 8. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

ФК 9. Усвідомлення засад і технологій створення текстів різних жанрів і стилів державною та іноземною (іноземними) мовами.

ФК 11. Здатність до надання консультацій з дотриманням норм літературної мови та культури мовлення.

ФК 12. Здатність до організації ділової комунікації.

Програмні результати навчання:

ПРН 3. Організувати процес свого навчання й самоосвіти.

ПРН 18. Мати навички управління комплексними діями або проектами при розв'язанні складних проблем у професійній діяльності в галузі обраної філологічної спеціалізації та нести відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах.

ПРН 21. Дотримуватися правил академічної доброчесності.

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	12
Практичні заняття	18
Самостійна робота	60

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
Перший	035 Філологія 035.033 Слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша – чеська	Другий	Нормативний

Тематика курсу

Тема, план	Форма заняття	Літерату ра	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
Модуль 1. Витоки української культури та її розвиток у період княжої та литовсько- польської доби. Тема 1. Генезис української культури. Передумови розвитку української культури. План 1. Поняття «культура», походження та визначення. Основні	Проблемна лекція Практичне заняття	1, 3, 8, 9, 10, 17, 19, 20, 21	Вивчити: Поняття «культура», походження та визначення. Основні культурологічні теорії. Культура і цивілізація: співвідношення понять. Форми культури і суб'єкти культурної творчості. Поняття «світова», «національна» та	5	Згідно з розкладом

<p>культурологічні теорії. 2. Культура і цивілізація: співвідношення понять. 3. Форми культури і суб'єкти культурної творчості. Поняття «світова», «національна» та «етнічна» культура. Масова й елітарна культура. 4. Соціальні функції культури. Види культурних норм та їх суспільне призначення. 5. Концепції походження слов'ян. Проблема українського та чеського етногенезів. 6. Характеристика основних етапів культурного розвитку України. 7. Культурно-історична своєрідність регіонів України. 8. Мова як одна з основних складових ознак етносу: проблеми походження та розвитку української та чеської мов. 9. Культура доби первісного ладу на території України.</p>			<p>«етнічна» культура. Масова й елітарна культура. Соціальні функції культури. Види культурних норм та їх суспільне призначення. Мистецтво як явище культури. Поняття про етнос, народ, націю. Концепції походження слов'ян. Проблема українського та чеського етногенезів. Характеристика основних етапів культурного розвитку України. Історія взаємин українського та чеського культурогенезів. Культурно-історична своєрідність регіонів України. Мова як одна з основних складових ознак етносу: проблеми походження та розвитку української та чеської мов. Культура доби первісного ладу на території України.</p> <p>2 год – лекція; 2 год – практичне</p>		
<p>Тема 2. Передумови розвитку української культури. План 1. Слов'янський культурогенез. 2. Культура Київської Русі. 3. Вплив християнства на розвиток культурного процесу в Україні. 4. Культура Галицько-Волинського князівства. 5. Данило Галицький і його інтегрованість у культурний розвиток Європи. 6. Розвиток освіти і</p>	<p>Лекція Практичне заняття</p>	<p>8, 9, 10, 17, 18, 19, 21, 22, 23, 27</p>	<p>Вивчити: Слов'янський культурогенез. Культура Київської Русі. Вплив християнства на розвиток культурного процесу в Україні. Розвиток літератури, архітектури, живопису. Культурні здобутки Галицько-Волинського князівства. Данило Галицький і його інтегрованість у культурний розвиток Європи. Розвиток освіти і різних видів мистецтв.</p> <p>2 год – лекція;</p>	<p>5</p>	<p>Згідно з розкладом</p>

різних видів мистецтв.			2 год – практичне		
Тема 3. Культурогенез на українських теренах: від античності до періоду Київської Русі. План 1. Феномен і загальна характеристика античної культури. 2. Грецька колонізація Північного Причорномор'я. 3. Основні тенденції розвитку духовної культури греків регіону. 4. Освіта, література, архітектура, образотворче мистецтво та скульптура. 5. Філософія та релігійні вірування греків.	Лекція Практичні заняття	8, 9, 10, 17, 18, 19, 21, 22, 23, 27	Вивчити: Феномен і загальна характеристика античної культури. Грецька колонізація Північного Причорномор'я. Основні тенденції розвитку духовної культури греків регіону. Освіта, література, архітектура, образотворче мистецтво та скульптура. Філософія. Релігійне життя. 2 год – лекція; 4 год – практичні	10	Згідно з розкладом 3
Модуль 2. Розвиток української культури з сер. XVII ст. до поч. XXI ст. Тема 1 Козаччина як явище культури. Доба бароко. План 1. Умови та загальна характеристика розвитку культури України в добу козаччини. 2. Розвиток української мови. Книгодрукування. Гуманізм у літературі. Полемічні твори. 3. Театральне та музичне мистецтво. Архітектура й образотворче мистецтво. 4. Особливості розвитку української культури другої половини XVII – кінця XVIII століття. Чеські впливи на український культурний процес. 5. Феномен українського бароко. 6. Філософія Григорія	Лекція-діалог (лекція з включення м бесіди) Практичне заняття	2, 7, 8, 9, 11, 12, 17, 18, 19, 21, 22, 27	Вивчити: Умови та загальна характеристика розвитку культури України в добу козаччини. Розвиток української мови. Книгодрукування. Освіта. Гуманізм у літературі. Полемічні твори. Театральне та музичне мистецтво. Архітектура й образотворче мистецтво. Обряди та звичаї запорізьких козаків. Філософія козацького життя. Козацька етнічна самосвідомість. Козацькі культу та цінності. Особливості розвитку української культури другої половини XVII – кінця XVIII століття. Чеські впливи на український культурний процес. Феномен українського бароко. Філософія Григорія Сковороди. Театральне і музичне мистецтво,	5	Згідно з розкладом 3

<p>Сковороди. 7. Театральне і музичне мистецтво, література, архітектура та скульптура бароко. 8. Впливи рококо та класицизму. Образотворче, декоративне й ужиткове мистецтво.</p>			<p>література, архітектура та скульптура бароко. Впливи рококо та класицизму. Образотворче мистецтво. Декоративне й ужиткове мистецтво.</p> <p>2 год – лекція; 2 год – практичне</p>		
<p>Тема 2. Українське національно-культурне відродження (кінець XVIII – початок XX ст.). План 1. Історичні умови розвитку культури в Україні та у Чехії в кінці XVIII – XIX століттях. 2. Формування системи освіти. Внесок українських вчених у розвиток природничих і технічних наук. 3. Становлення національної літератури. 4. Філософія позитивізму в українському та чеському культурних процесах. 5. Педагогіка й освіта. Розвиток живопису, архітектури, музичного мистецтва і театру. 6. Український та чеський модерн. Архітектура, живопис, література</p>	<p>Лекція-діалог (лекція з включення м бесіди) Практичні заняття</p>	<p>1, 2, 3, 8, 9, 12, 14, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 26</p>	<p>Вивчити: Історичні умови розвитку культури в Україні та у Чехії в кінці XVIII-XIX століттях. Формування системи освіти. Внесок українських вчених у розвиток природничих і технічних наук. Становлення національної літератури. Роль творчості Тараса Шевченка у становленні української культури. Філософія позитивізму та її вплив на літературу і мистецтво України та Чехії. Розвиток живопису, архітектури, музичного мистецтва і театру. Український та чеський модерн. Архітектура, живопис, література.</p> <p>2 год – лекція; 4 год – практичні</p>	<p>10</p>	<p>Згідно з розкладом</p>
<p>Тема 3. Культура України XX – початку XXI століть. План 1. Культура України під час боротьби за державну незалежність. 2. Трагедія української культури у період сталінізму. 3. Протириччя культурного процесу 60-</p>	<p>Лекція-дискусія (лекція з включення м дискусійних питань) Практичні заняття</p>	<p>1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 21, 25, 26, 27</p>	<p>Вивчити: Культура України під час боротьби за державну незалежність. Основні тенденції культурного розвитку в 20-ті роки. Українізація. Трагедія української культури у період сталінізму. Протириччя культурного процесу 60-80-х рр. Досягнення та проблеми культури незалежної України.</p>	<p>10</p>	<p>Згідно з розкладом</p>

<p>80-х рр. 4. Досягнення та проблеми культури незалежної України. 5. Культура української діаспори. Внесок представників пражської школи в розвиток української літератури. 6. Традиційна культура українського та чеського народів.</p>			<p>Культура української діаспори. Внесок представників пражської школи в розвиток української літератури. Традиційна культура українського народу у компаративному зіставленні з чеською культурною традицією.</p> <p>2 год – лекція; 4 год – практичні</p>		
---	--	--	--	--	--

6. Система оцінювання курсу

<p>Загальна система оцінювання курсу</p>	<p>Вид підсумкового контролю – екзамен. Максимальна оцінка за курс – 100 балів. Максимальна оцінка за поточні заняття – 50 балів (максимальна оцінка за практичні заняття – 40 балів, за контрольну роботу – 5 балів, за самостійну роботу – 5 балів). Допуск до екзамену – 25 балів за поточні заняття. Екзамен вважається складеним за умови набору на ньому не менше 25 балів. Максимальна оцінка за екзамен – 50 балів. При засвоєнні кожної теми курсу (модуля) за поточну навчальну діяльність студента виставляються оцінки за п'ятибальною шкалою з розрахунку по 5 максимальних балів за кожне практичне заняття. Мінімально позитивною оцінкою вважаються 3 бали за практичне заняття. Максимальна кількість балів, яку може набрати студент при вивченні модуля, вираховується шляхом множення максимальної кількості балів за одне практичне заняття на кількість практичних занять з додаванням балів за перевірку індивідуальної самостійної роботи студента (максимум – 5 балів) і оцінки за виконання контрольної роботи (максимум – 5 балів) і дорівнює 50 балам. Оцінювання здійснюється за національною ECTS шкалою оцінювання на основі 100-бальної системи.</p>
<p>Вимоги до письмової роботи</p>	<p>Студенти повинні виконати контрольну роботу, що складається з двох питань, вибраних із планів лекційних і практичних занять і спрямованих на повторення вивченого раніше матеріалу.</p>
<p>Практичні заняття</p>	<p>Максимальна оцінка за кожне практичне заняття 5 балів. Наприкінці курсу додаємо отримані на кожному занятті оцінки і отримуємо відповідну суму балів.</p>
<p>Умови допуску до підсумкового контролю</p>	<p>Мінімальна кількість балів, яку необхідно набрати студентові при вивченні курсу для отримання допуску до складання підсумкового контролю (до іспиту), становить 27 балів.</p>

7. Політика курсу

Письмові роботи:

Списування та плагіат, а також користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час виконання письмового завдання чи тестування є недопустимими та призводять до

незарахування результатів чи нескладання тестування. Академічна доброчесність:

Загальні морально-етичні принципи та правила поведінки осіб, що навчаються та працюють в університеті, визначаються Кодексом честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. Внутрішнє забезпечення якості освітньої діяльності та якості освітнього процесу визначається Положенням про запобігання та виявлення плагіату у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника: <https://pnu.edu.ua/wpcontent/uploads/2022/10/Нова-редакція-Положення-про-запобіганняакадемічному-плагіату.pdf> Відвідування занять:

Відвідування занять урегульовано «Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника»: https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/08/polozgenia-pro-osp_7-redaktsia.pdf.

У разі пропуску занять здобувачі освіти мають право відпрацювати їх індивідуально в письмовій чи усній формі, щоб виконати всі завдання вхідного, поточного, підсумкового контролю.

Студенти, котрі навчаються за індивідуальним графіком, опрацьовують частину теоретичного (практичного) матеріалу самостійно з обов'язковим складанням тем і підсумкового тестування на платформі дистанційного навчання d-learn.pnu.edu.ua, погоджених з викладачем на початку семестру. Умови навчання індивідуальним графіком регламентуються

«Положенням про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/polozhennia-pro-induvid.-grafik.pdf>

Неформальна освіта:

Порядок здобуття неформальної освіти та визнання її результатів регламентує «Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника». (<https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>).

Для здобуття неформальної освіти рекомендовано використання платформ Coursera, Prometheus, Udemy, EdEra та ін.

8. Рекомендована література

Основна

1. Багацький В.В., Кормич Л.І. Культурологія: історія і теорія світової культури ХХ століття: Навч. посібник. – К.: Кондор, 2004.–304 с.
2. Вандич П. Ціна свободи. Історія Центрально – Східної Європи від Середньовіччя до сьогодення. – Київ, 2004. – 168 с.
3. Гаврюшенко О.А., Шейко В.М., Тишевська Л.Г. Історія культури: Навч. посіб /Наук. ред. Шейко В.М.–К.: Кондор, 2004 –763 с.
4. Гучко Г. І. Феномен шістдесятництва як вияв української ідентичності [Електронний ресурс] / Г. І. Гучко // Вісник Львівського університету. Сер. : Філософські науки. – 2013. – Вип. 16. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/jpdf/Vlnu_philos_2013_16_22.pdf.
5. Дарморіз О. Феномен шістдесятників у контексті проблеми формування культурної еліти в Україні [Електронний ресурс] / О. Дарморіз, Р. Мокрик // Українознавчий альманах. – 2013. – Вип. 14. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Ukralm_2013_14_21.pdf.
6. Дворнік Ф. Слов'яни в європейській історії та цивілізації / Ф. Дворнік. – К., 2005. – 494 с.
7. Зінько Ю. А., Калитко С. Л., Кравчук О. М., Поп І. І. Нариси історії Чехії : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2017. – 464 с.
8. Історія української архітектури /Ред. В.І. Тимофієнко.–К.: Техніка, 2003.– 472 с.
9. Історія української культури. Курс лекцій / Під загальною редакцією доктора історичних наук С.О. Костишевої. – К.: НТУУ «КПІ», 2010. – С.7-27.
10. Історія української культури. У 5 томах. – Т. 1: Історія культури давнього населення України / Б. Є. Патон (голов. ред.), В. М. Даниленко (ред.). – К.: Наук. думка, 2001. – 1136 с.
11. Історія української культури: У п'яти томах. – Т. 2: Українська культура XIII - першої половини XVII століть / Б. Є. Патон (голов. ред.), В. М. Даниленко (ред.). – К.: Наук. думка, 2001. – 848 с.
12. Історія української культури: У п'яти томах. – Т. 3: Українська культура другої половини XVII-XVIII століть / Б. Є. Патон (голов. ред.), В. А. Смолій (ред.) – К.: Наук. думка, 2003. – 1246 с.
13. Історія української культури: у 5-ти т. / Б. Є. Патон (голов. ред.), В. М. Даниленко (ред.). – К.: Наук. думка, 2008. – 1007 с.
14. Історія української літератури ХХ ст. У 2-х кн.. Кн. 1. Перша пол. ХХ ст.: Підр. для студ. гуманітарних спец. вищ. закл. освіти/За ред. В.Г.Дончика.- К.: Либідь, 1998.–464 с.; Кн. 2. Друга половина ХХ ст.–К., Либідь.1998.–456 с.
15. Історія української літератури. ХХ століття. У 2 кн. Кн.1.: 1910–1930-ті роки: Навч. посібник/За ред. В.Г.Дончика.-К.: Либідь, 1993– 784 с.
16. Історія української та зарубіжної культури: Навчальний посібник /За ред. С.М.Клапчука, В.Ф.Остафійчука. –К.: Знання, 2002.–356 с.
17. Культурологія: підручник для студентів вищих навчальних закладів. / Кол. Авторів; за ред. А.Є.Конверського. – Х.: Фоліо, 2013. – 863 с.
18. Левчук Л.Т. Історія світової культури. Підручник / Л.Т. Левчук. – К.: ЦНЛ, 2017. – 400 с.

19. Ліхтей І. Між Штауфенами і Вельфами: консолідація Чеського королівства та зміцнення його міжнародного статусу за правління Пршемисла Отакара I 60 (1197–1230) : моногр. / Ігор Ліхтей. – Ужгород : Поліграфцентр “Ліра”, 2011. – 336 с.
20. Павленко С.Ф. Джерела з історії культури України: Навч. посібник. Ч. 1. / С. Ф. Павленко, М. Г. Щербак, Ю. М. Сорока, Ю. В. Булгаков. – К.: Логос, 2017. – 147 с.
21. Перегуда Є.В. Історія української культури: навчальний посібник / Є.В. Перегуда, В.Ф.Панібудьласка, А.В.Тороп, В.П.Макогон, П.О. Дьомкін, В.Ф. Деревінський, С.В. Савойська, С.В. Стеценко, В.В. Бабич, Т.В. Шевельова, П.П. Оксюковський. – К.: КНУБА, 2010. – 149 с.
22. Передерій І.Г. Історія української культури: навч. посіб. для студентів усіх напрямів підготовки денної та заочної форм навчання / І.Г.Передерій, О.В.Тєвікова, А.В.Нарадько; за ред. І.Г.Передерій - Полтава: ПолтНТУ, 2015. – 274 с.
23. Подольська Є.А., Лихвар В.Д., Іванова К.А. Культурологія. Навчальний посібник.–К.: Центр навчальної літератури, 2003.–288 с.
24. Полікарпов В.С. Лекції з історії світової культури. Навчальний посібник. –К.: Знання, 2000.–360 с
25. Попович М. Нарис історії культури України.– К.: Артєк, 1998.–728 с.
26. Українська культура: історія і сучасність: Навч. посібник/За ред. Черепанової С.О. – Львів: Світ, 1994.–456 с.
27. Українська та зарубіжна культура. Навчальний посібник/За ред. М.М.Заковича та ін. – К. : Знання, 2000.–622 с.
28. Хоменко В.Я. Українська і світова культура: Підручник. –К.: Україна, 2003.–336 с.
29. Худанич В. І. Т. Масарик і Україна // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – Серія „Історія”. – Ужгород, – 2002. – № 7.

Додаткова

1. Біганський Р., Гуменюк Є. Сторінка з історії чесько-українських зв'язків: Листи Ф.Главачека до В.Гнатюка // Радянське літературознавство. – 1971. - № 7. – С.72.
2. Гарсія Канкліні Н. Уявлена глобалізація. – Львів: Видаництво Анетти Антоненко; К.: Ніка-Центр, 2016. – 256с.
3. Гудзенко О. П. Проблема національної ідентичності у творчості письменників розстріляного відродження [Електронний ресурс] / О. П. Гудзенко // Літературознавчі студії. – 2014. – Вип. 42
(1). – Режим доступу : [http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Lits_2014_42\(1\)_37.pdf](http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Lits_2014_42(1)_37.pdf).
4. Історія української культури: термінологічний словник / Уклад. С.О.Костилева. – К.: НТУУ «КПІ», 2010. – 60 с.
5. Історія українського мистецтва в 6 томах. – К.: УРЕ, 1965–1967.
6. Історія української культури: у 5 томах. – К.: Наукова думка, 2001–Т.1.–1134 с., Т.2– 847 с., Т.3, 2003–1245 с.

7. Зарубіжні українці. Етнографічний довідник.–К.: Україна.– 1991.–256 с.
8. Копієвська О.Р. Трансформаційні процеси в культурі сучасної України : моногр. / О.Р. Копієвська. – К.: НАКККіМ, 2014. – 296 с.
9. Корінний М.М. Короткий термінологічний словник з української та зарубіжної культури. – К.: Україна, 2000.–184 с.
10. Кучменко Е.М. Культурологія. Історія світової культури. Навч. Посіб.- К.: ІПК ДСЗУ, -2012 р.- 464 с.
11. Митці України. Енциклопедичний довідник. – К.: ІСБН, 1992.–847 с.
12. Огієнко Іван. Українська культура: коротка історія культурного життя українського народу. – К. : Фірма „Довіра”, 1992.–218 с.
13. Художня культура світу: Європейський культурний регіон. Навчальний посібник. – К. : Вища школа, 2001.–191 с.
14. Шумило В.П. Проблеми в індустріалізації Словаччини у 50-х роках ХХ сторіччя // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Історія 74-76.2004. – С.53 – 56.

15. Інформаційні ресурси (сайти)

1. <http://elib.nplu.org/object.html?id=124>.
2. <http://litopys.org.ua/krypcult>
3. <http://www.culturalstudies.in.ua>
4. <http://Uk.wikipedia>
5. <http://www.art.kiev.ua/>
6. <http://history.franko.lviv.ua>
7. <http://ukrknyga.at>.
8. <http://litopys.org.ua>
9. <http://www.history.org.ua>
10. file:///C:/Users/Roman/Downloads/eine_2017_52_10.pdf
11. https://www.saga.ua/43_articles_showarticle_723.html
12. <https://www.uzhnu.edu.ua/en/infocentre/get/2777>

Викладач _____ Р. Б. Голод

